కఠోరసత్యం

ఆరు నెలల తర్వాత హఠాత్తుగా రోడ్డుపైన తారసిల్లిన ఆప్తమిత్రుడు అనంతమూర్తి "ఏమిట్రోయ్ ఉమాపతీ! నువ్వు జీవించే ఉన్నావా?" అని పలకరించాడు.

నేనూ అంతే సీరియస్‌నెస్ ఒలకబోస్తూ "నాకున్నూ సరిగ్గా అలాంటి సందేహమే కలిగిందిరా బాబూ! అయితే నువ్వుగూడా జీవించే వున్నావన్న మాట!" అంటూ బదులిచ్చాను.

నిజానికిదేం తమాషా వ్యవహారంగా తోచడం లేదు. ఈ మధ్య నా మట్టుకు నాకు చావడమే సహజంగానూ, బ్రతికి వుండడమే అత్యాశ్చర్యకరమైన విషయంగానూ తోస్తూ వుంది మరి!

అప్పుడు నేనన్నాను— "మునుపటికి నచికేతుడనే మునికుమారుడు యమధర్మరాజు సముఖానికి వెళ్ళి మృత్యు రహస్యమేమిటో సెలవివ్వమని అడిగాడట! ఆ నచికేత యమసంవాదానికి కఠోపనిషత్తని పేరు. నేనెలా జీవించి వున్నాను, నువ్వెలా జీవించి వున్నావు? ఈ ప్రపంచంలో ఇంతమంది వ్యక్తులూ ఎలా జీవించి వుండగలుగుతున్నారన్న కీలకమైన ప్రశ్నకు నేనిటీవల సమాధానం తెలుసుకున్నాను. ఇది సరిక్రొత్త ఉపనిషత్తు."

"బాబ్బాబూ! దాన్ని కాస్తా నా కుపదేశించరాదా?" అన్నాడు అనంతమూర్తి.

"అబ్బో, ఆశ! ఊరికేనా గురుదక్షిణ యిచ్చుకోవాలి. అల్లదిగో అజంతా..." హోటల్ని చూపెట్టాను.

"పద పద" అన్నాడు అనంతమూర్తి. జేబులో పర్సును తడిమి చూచుకుంటూ!

* * *

చెట్టు నుంచి మామిడి పండు రాలి పడడం చాలా చిన్న సంఘటన. అతి మామూలు విషయంగూడా. కానీ అది భూమ్యాకర్షణ శక్తి అనే గొప్ప సత్యాన్ని తెలుసుకోడానికి దారితీయలేదా? అట్లాగే నాకొచ్చిందిగూడా సాదాసీదా ఉత్తరం. కవరుపైన ఫ్రమ్ అడ్రస్సు గజిబిజిగా వుండిపోయింది. చిరునామాదారుణ్ణి మాత్రం నేనే. చించి చూడాను. "డియర్ ఉమాపతీ! ఎంత కాలమైంది మనం కలిసి! పంట పొలాల్లో, కాలవగట్టుల్లో, ఇసుక తిన్నెలపైన..." సినిమాల్లో డ్యూయెట్ల సన్నివేశాలన్నీ మనసులో సిలిచి నాకెందుకో ఒళ్లు కంపించి పోయింది. ఎవరైనా నన్ను ఫూల్ చేయాలనుకుంటే తప్పా నాకిలా లవ్‌లెటర్స్ రాయగలిగినవాళ్లెవరూ లేరు. అది లెటర్ పాడ్‌లో నుంచి చించిన కాగితం కాదు. అప్పటికప్పుడు దొరికిన ఏదో కాగితంపైన తొందర తొందరగా గిలికినట్టున్న అక్షర పంక్తులు. విశిత పరీక్షకు గురిచేసి సంతకాన్ని పరిశీలించాను. ఆ పేరులో రెండు పదాలున్నాయి. రెండూ 'యస్' తోనే ప్రారంభమవుతున్నాయి. ఈ సంతకంతో బాగా పరిచయమున్నట్లే గుర్తు. తినబోతూ రుచు లడగడమెందుకని మళ్ళీ కొనసాగించాను.

"...ఆటలాడుకుంటూ, కథలు చెప్పుకుంటూ మనం గడిపిన రోజులు నీకు జ్ఞాపకం లేదా? కాలువలో మునిగి ఈదులాడుతూ అవతలి గట్టుకు వెళ్ళి దుస్తులారేదాకా ఇసుకనే గోడీగా పెట్టుకునే వాళ్ళం గుర్తుందా? నాగప్పగారి తోటలో దొరగిల్లిన జామకాయలు! అవి కండ చక్కెరకన్నా తియ్యగా వుండేవి గదూ!..."

అమ్మయ్య, తెలిసిపోయింది. వీడెవడో కాదు. చిన్ననాటి చెలికాడు సోమసుందరం. హైస్కూలు చదువు పూర్తయ్యేదాకా మేము ఎడబాయని జంటగా మసలుకున్న వాళ్ళం. ఇంటర్‌లో చేరవలసి వుండగా వాడి తల్లి ఉన్నట్టుండి కళ్లు మూసింది. అంతటితో వారికి స్వగ్రామంతో వున్న అంకె తెగిపోయింది. బెంగుళూరులో మేనమామ ఋంట వుండి ఇంటరు, ఆ తర్వాత బి. ఇ. పూర్తిచేశాడు. ఆ మేనమామ కూతురినే పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. ధార్వారు జిల్లాలో ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోని పెద్ద ఫ్యాక్టరీలో చీఫ్ మెకానికల్ ఇంజనీరుగా పనిచేస్తున్నాడు. ఉద్యోగరీత్యా వాడితో పోల్చుకుంటే నేను ఎదగ గలిగింది చాలా తక్కువ. ఆర్ట్స్ కాలేజీలో డిగ్రీ పుచ్చుకుని, బి. ఇ. డి. ముగించి మునిసిపాలిటీ బడిలో మాస్టారు గిరీ సంపాదించేసరికి నాకు తల ప్రాణం తోకకొచ్చింది. పెళ్ళయ్యేదాకా వీలయినప్పుడల్లా ఈ ప్రాంతాలకు వచ్చి కొద్ది రోజులు గడిపి పోతుండేవాడు సోమసుందరం. పెళ్లయ్యాక కొంతకాలం పాటు ఆరు నెలలకో, సంవత్సరానికో ఓ ఉత్తరం

ముక్కయినా రాసి పడేస్తూ వుండేవాడు. గడచిన అయిదారేళ్ళుగా మా మధ్య ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు సైతం లేవు. ఇప్పుడిలా వున్నట్టుండి వాడి దగ్గర్నించి ఓ జాబు వూడి పడిందంటే చెప్పుకోదగ్గ విశేషం వుండేవుండాలి, నా ఊహ నిజమే.

"... కొద్ది రోజులపాటు మనం కలిసి వుండే అవకాశం ఒకటి ఏర్పడిందిరా ఉమాపతీ! మదరాసులో ఓ కంపెనీవాళ్లు జపాను నుంచీ ఓ కొత్త యంత్రాన్ని దిగుమతి చేసుకున్నారు. దాన్ని 'ప్రాసెస్'లో పెట్టే విషయంలో వాళ్ళకు మా ఫ్యాక్టరీవాళ్ల సహకారం కావలసి వచ్చింది. వారం రోజుల డెప్యుటేషను పైన నేను బెంగుళూరు నుంచీ బయల్దేరి బృందావన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో మదరాసు వెళ్తున్నాను..."

(ఇక్కడ వెళ్ళే తారీఖు, టైము వగైరాలు పేర్కొన్నాడు సోమసుందరం.)

"నువ్వు అరక్కోణం జంక్షనులో తప్పక నన్ను కలుసుకోవలసింది. సెలవు పెట్టి రావాలని నీకు ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కర్లేదు. అరక్కోణం స్టేషనులో మదరాసు టిక్కెట్టు కొనుక్కోడమూ మరిచిపోవద్దు. నాకు మదరాసులో వుంటే గింటే రెండు మూడు రోజుల పని మాత్రమే వుంటుంది. మిగిలిన నాలుగు రోజులూ విశ్రాంతే, కంచి, పక్షితీర్థం, మహాబలిపురం, మెరీనా, అడయారు ఆ ప్రదేశాలన్నీ ఎంచక్కా చక్కర్లు కొట్టి రావచ్చు. కబుర్లు చెప్పుకోవచ్చు. నన్ను డిసపాయింట్ చెయ్యవు గదూ..."

అనుదిన జీవిత రొటీన్ కార్యక్రమాల నడుమ మనిషిగా మాత్రం రిలీఫ్ అవసరమే. పైగా బాల్యమిత్రుడి అభ్యర్థన, ఊళ్ళు చూడాలన్న ప్రలోభం నాకున్నూ లేకపోలేదు. తీర్థమూ, స్వార్థమూ గూడా కలిసివచ్చే పనైపోయింది గదా! ఆ రోజు కోసం నిరీక్షిస్తూ కూచున్నాను. ఆ శుభ సమయం గూడా రానే వచ్చింది.

తిరుపతిలో ప్రయాణీకుల రద్దీ మహాచిత్రంగా వుంటుంది. శని, ఆదివారాల్లోనైతే బస్ స్టేషను యాత్రీకులతో కిటకిటలాడిపోతుంది. దారి చేసుకుంటూ నడవడానికైనా వీలుండదు. బ్రహ్మోత్సవాలు జరుగుతున్నా, సంవత్సరాది దగ్గరికి వచ్చినా, మరే విశేష దినాలలోనైనా జనస్తోమం నేల ఈనినట్టే తయారైపోతుంది. అప్పటికీ రెండు నిమిషాలకో బస్సు చొప్పున యిటు ఓవర్ బ్రిడ్జి దిగిగానీ, అటు కొర్లగుంట వైపునుంచిగానీ వచ్చి బస్ స్టేషనులో దిగబడిపోతుంటాయి. వీలయినంత మందిని ఎక్కించుకుని సాగిపోతూనే వుంటాయి. అయినా రద్దీ మాత్రం తగ్గదు.

అంతకు ముందటి దినం తిరుమల దేవుడి హజారంలో పెద్ద పండుగ ఏదో జరిగి వుండాలి. నేను అర్కోణం వెళ్ళవలసిన రోజున తిరుపతి బస్ స్టాండులో జనం కుంభమేళ తిరణాలలా మూగి పోయి వున్నారు ఎట్లాగో వీలు చేసుకుని ఈ చివరి నుంచి ఆ చివరకు రెండు మూడుసార్లు తిరిగి చూచాను బస్సులపైన నాక్కావలసిన ఊరిపేరు తప్పితే మిగిలిన ఊళ్ల పేర్లన్నీ కానవస్తున్నాయి దేశంలో ఏ మూలనుంచైనా తిరుపతికి యాత్రీకులు వస్తుంటారు అర్కోణం ప్రాంతాల నుంచీ రావడానికి గూడా బస్సుండాలి గదా! ఏదీ,, ఎక్కడుందది ?

ఎంక్వయిరీలో కూర్చున్నఉద్యోగి బస్సుల రాక పోకల వివరాలు చెప్పి చెప్పి దస్సిపోయినట్టున్నాడు. ఒకటి రెండుసార్లు నా స్వంత గొడవ చెప్పుకున్న మీదట అతడు టేబిలు పైన్నుంచీ తల మాత్రం పైకెత్తి "అర్కోణమా?" అంటూ కలవరించాడు. ఆపైన కాస్త తెప్పరిల్లుకుని "మీరొక పని చేయండిసార్! మొదట తిరుత్తణికి వెళ్ళిపోండి, అక్కడి నుంచి అరగంట కొకటి లెక్కన అర్కోణానికి తిరువళ్ళువర్ ట్రాన్స్‌పోర్టు బస్సులుంటాయి" అన్నాడు.

"తిరుత్తణి బస్సు ఎక్కడుంటుంది?" అని అడిగాను.

"ఇక్కడగాదు. పాత బస్‌స్టాండులో."

రైల్వే స్టేషనుకు చేరువగా వున్న పాత బస్టాండు దిష్టితీసి విసరిపారేసిన మట్టి పిడతలా వుంటుంది. పది పదిహేనింటికన్నా ఎక్కువ బస్సులు అక్కడ నిలవలేవు. రాష్ట్ర ఆర్. టి. సి. వారు వదిలిపెట్టిన కొన్ని పొరుగు రాష్ట్రాల లింకు రూట్లను కైవశం చేసుకుని, వాటిపైన కొన్ని ప్రయివేటుకంపెనీల వాళ్ళు తమ బస్సులు నడిపిస్తూ వుంటారు. అక్కడ పద్ధతులకు, నియమాలకు తావులేదు. అంతా ఇష్టా రాజ్యం. బస్తాలో దూదిని కూరినట్టు బస్సుల్లో ప్రయాణీకులను ఎక్కించడం కోసం బ్రోకర్లు కొందరు ఊళ్ల పేర్లు చెబుతూ గొంతు చించుకుంటూ వుంటారు. చెత్తా చెదారం, కుక్కలు, బిచ్చగాళ్లు మొదలైన నేపథ్యంతో అది చిన్నసైజు నరకంలా వుంటుంది. ఏ మాత్రం వాన వచ్చినా సైడు కాలువలు పొంగి మురికి నీళ్లన్నీ మిట్టపళ్ళాల బస్‌స్టాండులోకి ప్రవహిస్తాయి. అప్పుడది నరకం గాదు. వైతరణి

అలాంటి పాత బస్‌స్టాండులో నేను ప్రయాణం చెయ్యవలసి వచ్చిన రోజున అక్కడ నిలిచిన బస్సులన్నింటినీ అవలీలగా ఎత్తుకెళ్ళిపోగలిగినంత మంది

ప్రయాణీకులు ప్రోగై పోయి వున్నారు. బుట్టలు, పెట్టెలు, పిల్లలు, పాపలు, అరుపులు, ఏడుపులు మొదలైన వాటితో బస్‌స్టాండు నానా బంగాళీగా వుంది. ఎవడి ధ్యాసే వాడిదిగానీ, ఇంకొకరిని గురించి ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు. "తిరుత్తణి బస్సా? వెళ్ళిపోయిందే" అని ఒకరు, "రావాలి. ఎప్పుడొస్తుందో తెలియదు" అని ఒకరు. "సాయంకాలం 'సప్తగిరి' వుందిగా! అందులో వెళ్తేపోలా" అని ఒకరు యిలా ఎవరికి తోచిన మాట వాళ్లు చెప్పి నాలో మిగిలి వున్న మతిని కాస్తా పోగొట్టారు. సాయంకాలం ఆరున్నరకల్లా నేను అర్కోణం రైల్వే స్టేషన్లో వుండాలన్న విషయం వాళ్ళకేం తెలుసు? పైగా దారిలో బస్సు మారాల్సి వుంది గూడా! అందువల్ల మరికొంత విలంబనం జరిగినా జరగొచ్చు. ఇంతకూ ఇతరుల్ని తప్పుపట్టడం ఏం లాభం? అప్పటికేదో సొంత కారున్నట్టు మధ్యాహ్న భోజనం కానిచ్చి, నింపాదిగా బయల్దేరినందుకు నాపైన నాకే కోపం పుట్టుకొచ్చింది.

ప్రయాణీకుల తలలపైన్నుంచీ బస్సుల కదలికలు కనిపెడుతూ కాలుగాలిన పిల్లిలా బస్‌స్టాండు చుట్టూ తిరగసాగాను. గంట రెండు కాబోతుండగా "తిరుత్తణి, తిరుత్తణి" అన్న గగ్గోలు చెలరేగడంతో, నేనెక్కవలసిన బస్సు వచ్చేసిందని నేను నా శ్రవణేంద్రియాల ద్వారా గ్రహించడం మాత్రమే సాధ్యమైంది. శబ్దవేది బాణంలా ఆ సవ్వడి వినవచ్చిన దిశకు దూసుకుపోయాను. "తిరుత్తణిటు తిరుపతి" బస్సు బురద నీటిలో జొరబడుతున్న బాతులా ముందుకూ వెనక్కూ ఊగిసలాడి, సంకుచిత పరిధిలోనే ఒక చుట్టు తిరిగి, తిరిగి వెళ్ళడానికి వీలుగా గేటుకు అభిముఖంగా నిల్చుండిపోయింది. బస్సు గుమ్మానికప్పుడు నేను రెండు బారలదూరంలో నిలబడి వున్నాను. మధ్యజాగాలో దాదాపు రెండు వందల మంది ప్యాసెంజర్లు ప్రాణాలను పణంగా పెట్టి అయినాసరే బస్సులో దూరడానికి ఉద్యుక్తులై వున్నారు. వాళ్ళు దిగేవాళ్ళని దిగనివ్వడం లేదు. దిగేవాళ్ళ పాదాలను చితక త్రొక్కేస్తూ వాళ్ళనలాగే లోపలికి నెట్టి ఖడ్గమృగాల్లా లోపలికి చొచ్చుక పోతున్నారు. ద్వారంలో నుంచీ "కుయ్యో, మొర్రో" అంటూ ఆక్రందనలు వినిపిస్తున్నాయి. "బలం వుంటేనే బ్రతుకు" అన్న ఈ ప్రదర్శనను చూస్తూ నిల్చునే ఓపికలేక సగం మంది ప్రయాణీకులు కిటికీ అంచుల్ని అందిపుచ్చుకుని, తలల్ని లోపలికి దూర్చి బొరియల్లోకి దూరిపోయే పందికొక్కుల్లా తమ కాయాలను బస్సులోకి చేరవేసుకుంటున్నారు. లగేజ్‌తోబాటు బిడ్డలు గూడా కిటికీలలో

నుంచే లోపలికిద్చుకోబడ్డారు. బస్సులో దిగి సీట్లు పడేసిన మగవాళ్ళు అప్పు డిక అసహాయ శూరులై విజృంభించి తమతమ ఆడవాళ్ళను సైతం కిటికీలగుండా లోపలికి చేరుకోడంలో కృతకృత్యులై పోయారు. యుద్ధ వ్యూహంలో నుంచీ బయట పడిన క్షతగాత్రుల్లా బస్సులో నుంచి దిగబడిన వాళ్ళు జనాన్ని తొలగ దోసుకుని ఉచ్చులు తెంచుకున్నట్టుగా పారిపోతున్నారు. ట్రిక్ ఫోటోగ్రాఫ్ ద్వారా జరిగిన ఇంద్రజాలంలో నేలపైన వున్న జనం రెండు నిమిషాల వ్యవధిలో బస్సులోకి వెళ్ళిపోయి ఫుట్ బోర్డులో చివరి మెట్టుదాకా ఆక్రమించేసుకున్నారు ముందువైపు నిల్చున్నవాళ్లు ఎంతో కొంత సర్దుబాటు చేస్తేగానీ అదనంగా ఒక ప్రయాణీకుడు ఫుట్ బోర్డుపైన ఒంటికాలితో నిలబడడమైనా సాధ్యంగాదు.

"బాబ్బాబూ ! తొందర పనిమీద అర్జెంటుగా వెళ్ళాలి. కాస్త సర్దుకోరూ" అంటూ ప్రబిమాలు కున్నాను.

"టాపుపైన కూచోరాదూ !"- ఒకాయన ఉచిత సలహా యిచ్చారు.

ఎట్లాగైనా బుద్ధి జీవినిగదా ! నా బుద్ధి కాస్త చురుగ్గా పనిచేసింది. కండక్టరు బస్సులో లేడు. డ్రయివరుతో కలిసి టీ సేవించడం కోసం వెళ్ళినట్టున్నాడు. అతడు తిరిగి వచ్చినప్పుడైనా ఈ ఫుట్ బోర్డు ప్రయాణీకులు కొంచెం వొత్తిగిల్లి దారి యివ్వాలి గదా! ఆ వ్యవధిలో సందు చూచుకుని ఫుట్ బోర్డు కంటుకపోవాలి. అంతకుమించి గత్యంతరం లేదు.

అయిదు నిమిషాలు గడిచేలోగా డ్రయివరు కండక్టరిద్దరూ "పోదామా" అంటే "పోదాం" అని కూడబలుక్కుంటూ ఏ మూలనుంచో ఊడిపడ్డారు బస్సు లోని ప్రయాణీకులు ఊపిరాడకుండా విలవిలలాడిపోతున్నారన్న విషయం వాళ్ళ కేమీ బాధాకరంగా లేదు. అందుకు బదులుగా తమ వాహనం పుష్పక విమా నాన్ని తలపిస్తున్నందుకు సంబరపడి పోతున్న వైఖరే వాళ్ళ ముఖాల్లో తాండ వించింది. "మొదట డోర్ వేసుకో" అని హెచ్చరించి డ్రయివరు బస్సు ముందు వైపు నుంచీ అటు ప్రక్కకు వెళ్ళిపోయాడు. "సర్దుకుంటే సర్దుకోండి, లేకుంటే క్రిందికి దిగండి" అని కండక్టరు సింహగర్జన చేయడంతో గుమ్మంలోని ప్రయాణీ కులు పునుగు పిల్లుల్లా ఒళ్లు ముడుచుకుని లోవైపుగా ఒదిగి పోయారు. కండక్టరు విజయగర్వంతో ఫుట్‌బోర్డు పైకెక్కి "రైట్, రైట్" అన్నాడు. వెనువెంటనే నేనుగూడా ఫుట్‌బోర్డు పైన కాలు మోపాను.

బస్సు మెల్లగా కదిలి సాగబారింది. దేవస్థానం వారి ధర్మసత్రం దాకా అట్లాగే మందగమనం చేసింది ఈలోపల డ్రయివరు "దోరు, దోరు" అంటూ రెండు రెండుసార్లు బిగ్గరగా అరిచాడు. తలుపు పైన చేయివేస్తూ కండక్టరు నావైపు తిరిగి చూచాడు. "సార్, మీరొకయండిపోయారా బయట?" వినయం వుట్టి పడు తుండగా అడిగాడు. ఫుట్ బోర్డుపైన నా ఉనికికి అతడు సమ్మతిస్తున్నాడనే నేన కున్నాను. "కొంచెం దిగండి సార్ ! మళ్ళీ ఎక్కించుకుంటాను" ఈసారి మరీ ప్రాధేయపడుతున్నట్టుగా అన్నాడు. అతడి సౌమనస్యానికి సంతోషిస్తూ నేను క్రిందికి దిగాను. నేను దిగిన మరుక్షణంలోనే తలుపు టపీమని మూసు కుంది. కండక్టరు పెద్ద గొంతుకతో "రైట్, రైట్" అన్నాడు. బస్సు వేగం పుంజుకుంది. బస్సు బాడీని దబదబా మోదేస్తూ నేను పరుగులంకించుకున్నాను. కానీ పరుగు పందెంలో బస్సే గెలిచింది. నేను దిగాలు పడిపోయి బాలాజీ భవన్ ఎదుట రోడ్డుపైన నిల్చుండిపోయాను.

ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళడమా, యింకొక బస్సుకోసం వేచి వుండడమా ? ఎటూ పాలుపోయింది గాదు. మళ్ళీ పాత బస్స్టాండువైపు వెళ్ళడానికి మాత్రం మన స్కరించలేదు. అక్కడొక హోటల్లో కాఫీ త్రాగి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఆర్. టి. సి. బస్ స్టేషనువైపే నడవసాగాను. బస్సు దిగిన ప్రయాణీకుణ్ణిగా భావించి కొందరు రిక్షావాళ్లు "ఎక్కండి సార్, ఎక్కండి సార్" అంటూ నన్ను వెంటాడుతున్నారు. ఇంటి అడ్రసు చెప్పి రిక్షా ఎక్కబోతుండగా వెనుకవైపు నుంచీ బస్ హారన్ విని పించింది. తిరిగి చూద్దునుగదా, నా కళ్లను నేనే నమ్మడానికి వీల్లేని పరిస్థితి ! అందాకా ఎక్కడ పొంచి వుండి పోయిందోగానీ, మరొక తిరుత్తణి బస్సు సావకా శంగా పురవీధివెంట బయల్దేరి వస్తోంది. ఇంకా నయం ! ఇందులో నిల్చోడానికైనా తావుంది. చెయ్యి అడ్డంసాచి బస్సెక్కేశాను. టికెట్టు కొనుక్కునేలోగా ఎవరో యిద్దరు కుర్రాళ్లు కల్పించుకుని తమ సీటులో నాకు కాస్త జాగా చూపించారు. మధ్యాహ్నం నుంచీ ఎదురైన నేసటవల్ల బాగా అలసిపోయానేమో, బస్సు రేణి గుంట చేరుకునేలోగా నాకు కాస్తా కునుకుగూడా పట్టింది.

అలా ఎంతసేపు గడచిందో తెలియదు. హఠాత్తుగా ఉలికిపడి మేలు కున్నాను. బస్సు ఘాటురోడ్డు మలుపులో ఆగిపోయి వుంది. జరగరాని సంఘటన ఏదో జరిగిపోయినట్టు, చూడరాని సన్నివేశాన్ని దేన్నో చూచినట్టు ప్రయాణీకుల ముఖాలు వెలవెలపోయి వున్నాయి. రోడ్డుపైకి దిగినవాళ్లు కొందరు కనుగ్రుడ్లు

నిండుకు క్రమ్ముకున్న కన్నీటిని తుడుచుకుంటూ ఆదరా బాదరా బస్సులోకి వచ్చేస్తున్నారు కంగారుపడిపోతూ "ఏమిటి, ఏమిటి" అని అడిగాను. ప్రక్కన కూర్చున్న కుర్రాడు "చూడండి సార్, అటు చూడండి" అన్నాడు. గబగబా బస్సుదిగి ముందుకు అడుగు వేయబోతూ ఆగిపోయాను. పిట్టగోడ నాలుగైదు బారల మేరకు విరిగి అయిపు లేకుండాపోయింది. ఢీకొన్న బస్సూ, లారీలు వికృతంగా రూపాంతరం చెంది ఏడెనిమిది నిలువున లోతున ఎండిపోయిన వాగులో అడ్డదిడ్డంగా పడివున్నాయి. లారీలోని బస్తాలు, నుగ్గునూచమైన గాజు పలకల శకలాలు కొంతదూరం అంతటా చెల్లా చెదురుగా పడివున్నాయి. అవయవాలు ఊడిపోయి, విరిగిపోయి, తెగిపోయి రక్తసిక్తంగా మారిపోయిన మానవ కళేబరాలు చెట్లు, పొదలు, పుట్టలు ఆలంబనంగా వివిధ వికృత భంగిమల్లో వ్రేలాడుతున్నాయి. ఇంకా యింకిపోని, ఆరిపోనిపచ్చినెత్తురు నేలపైన, బండలపైన అట్టలు గట్టుకపోతూ వుంది. చాలు బాబూ చాలు! ఒకసారి చూస్తే మళ్ళీ జీవితాంతం వెంటాడే దృశ్యం అది.సుడిగాలిలా తిరిగివచ్చి బస్సులో పడిపోయి, కళ్లు గట్టిగా మూసుకున్నాను.

* * *

"అనంతమూర్తీ! అదిరా బాబూ సంగతి! పాత బస్టాండులో నన్ను దిగవిడిచిపోయిన బస్సే అది! నేనింకా జీవించి వున్నానంటే అందుకు కారణమేమిటో నువ్విప్పుడు ఊహించగలవనుకుంటాను" అంటూ ఆగాను.

అనంతమూర్తి తల పంకిస్తూ "మరైతే నేను జీవించి వుండడానికి కారణమేమిటో చెప్పలేదే!" అన్నాడు.

"నువ్వూ నేనూ, వాడూ వీడూ, ఆమె ఈమే వెరశీ మనమందరమూ ఇంకా సజీవులమై వున్నామంటే అందుకు కారణం యిదే! మనం రోడ్డు ప్రక్కన పల్టీ కొడుతున్న బస్సుల్లో లేము. వంతెన పైన్నుంచీ క్రిందికి దూకేసే రైళ్లలో లేము. బాంబులవల్ల కూలిపోయే విమానాల్లో లేము. విద్రోహ చర్యలవల్ల పతనమయ్యే భవనాల్లో లేము. మందు పాతరలవల్ల పేలిపోయే జీపుల్లో లేము. నాయనా అనంతమూర్తీ! ఇదే నేను నీకు చెప్పదలచుకున్న 'జీవన రహస్యం'. ఇది కఠోపనిషత్తు గాదు. కఠోరోపనిషత్తు."

ఎట్ట యెదుట టేబిలు పైన వున్న గ్లాసులో కాఫీ చల్లారిపోతోంది. అనంతమూర్తి విచ్చుకున్న నిద్రగుడ్లతో పైకప్పు కేసి చూస్తున్నాడు. అతడిలో చలనం లేదు.

— 'ఆంధ్రజ్యోతి' దీపావళి సంచిక, 1999.